

CINQUANTA ANYS DE L'INSTITUT PERE VIVES VICH. CRÒNICA SENTIMENTAL EN QUATRE ETAPES

MARIA ENRICH

I ETAPA. ALUMNA

El dia que vaig començar quart de batxillerat a l'Institut (*Instituto Nacional de Enseñanza Media Pedro Vives Vich*, es deia) jo tenia tretze anys.¹ Devia ser el 2 d'octubre de 1970. En aquella època, el curs escolar començava aquest dia. Com que aquell any el dia 2 queia en divendres, potser vam iniciar les classes el dilluns següent. D'això, no me'n recordo.

Vaig trobar-me amb un edifici enorme, lluminós, diàfan.² Les aules, immenses. Em va sorprendre que tinguessin una tarima d'obra i un lavabo mig amagat perquè el professor s'hi pogués rentar les mans un cop acabada la classe. A la paret, hi havia una creu de fusta i un parell de fotografies: de Franco i de José Antonio (hi van ser poc temps). Els pupitres eren d'un color verd apagat, agafats a terra amb unes guies de ferro. Encara avui es poden veure els foradets que han quedat dels claus que subjectaven aquestes guies. Els seients eren abatibles i feien un grinyol discret quan es desplegaven, seguit d'un cop sec en el moment que arribaven a lloc. Quan es movien tots d'una vegada, el terrabastall era considerable. A cada aula hi havia un parell de radiadors elèctrics d'un color groc pàl·lid, que en aquell moment em van semblar moderníssims, però dels quals comprovaria ben aviat la insuficiència.

La classe era plena. Devíem ser quaranta o quaranta-dues noies, arrencades en aquells pupitres moderns. Moltes noies! Aquesta va ser una de les coses que em va impactar més. Jo venia de l'escola Mowgli, d'una classe que, entre nois i noies, devíem ser quinze o setze. De cop, els nois havien desaparegut i les noies s'havien multiplicat!³

Aquell primer dia, com moltes noies de la classe, devia portar els texans més nous que tenia. Potser de pana fina. Alts de cintura, recetes de camal. De color blau fosc o verd botella?. Segurament que eren d'Andorra. Era l'època d'anar-hi a comprar la mantega, els formatges, les vaixelles Duralex i els pantalons, que eren Levi Strauss autèntics, i més barats que aquí.

Hi vaig estar quatre cursos, a l'Institut. I allà, com els mils d'alumnes que hi hem passat, hi vaig descobrir el món. Eren els darrers anys del franquisme, el batxillerat creixia cada any en nombre d'alumnes i, per tant, molts dels professors que ens arribaven eren joves. Joves i plens d'il·lusió per canviar les coses. A les aules vam conèixer les primeres veus crítiques: les poesies de Lorca, Alberti, Machado, Goytisolo, Celaya, Miguel Hernández gràcies a les versions de Paco Ibáñez, o les primeres lliçons d'amor a través de les cançons de Georges Moustaki. A les aules vam començar a llegir llibres seriosos. Recordo

1. El batxillerat durava sis cursos: batxillerat elemental (quatre cursos) i batxillerat superior (dos cursos).

2. L'edifici s'havia inaugurat el gener de l'any 1969.

3. El curs següent, el 1971-1972, es va començar a fer coeducació.

El Lazarillo de Tormes i poemes de San Juan de la Cruz, però també *La família de Pascual Duarte*, *Tiempo de silencio*, *Cinco horas con Mario*. Amb l'Institut vam anar al teatre a veure Bertold Brecht i Peter Handke. I també hi vam fer assemblees per discutir i decidir si seguíem les convocatòries de vaga que, amb el temps, es van fer més i més freqüents.

II ETAPA. PROFESSORA

Quan vaig tornat a l'Institut, encara era oficialment Pedro Vives Vich. Només havien passat deu anys (era el curs 1980-81), però les coses havien canviat molt. Acabàvem d'estrenar la democràcia i hi anava a fer classes de llengua i literatura catalanes. Al seminari encara érem pocs, perquè les classes de català tot just s'anaven implementant curs rere curs.

Eren anys de molta il·lusió, de grans canvis i molt de futur. Anys de trencament amb el passat. Fins i tot els texans havien trencat motlles i s'havien atrevit amb models extravagants! Estaven de moda els texans amb pinces! O sigui amb uns plecancats a la cintura, a l'estil dels pantalons dels anys vint.

Jo també havia canviat. Ara hi posava els peus com a professora, i això volia dir que em tocava mirar el món des de l'altre costat. Els llocs d'estar eren la sala de professors, el bar, els patis i, naturalment, les aules, que continuaven igual, amb els pupitres fixats a terra. Recordo el fum del tabac per tots aquests llocs. I és que fumàvem. Fumàvem molt: professors i alumnes. A les classes, als passadissos, al bar, a la sala de professors... a tot arreu. I tothom podia fumar! Quan avui ho explico als alumnes, no s'ho creuen. I llavors, per fer-ho més patètic, els dic que a les aules no hi havia cendres i que amb tota naturalitat deixàvem caure la cendra a terra i, quan acabàvem la cigarreta, n'aixafàvem la burilla fent un petit gir amb la punta de la sabata.

Les aules continuaven amb el lavabo al racó, que es feia servir sobretot per beure aigua entre classe i classe i, algunes vegades, per jugar a esquitxar i fer grans mulladers. Tot i que la malifeta clàssica d'aquells anys consistia a fer desaparèixer l'esborrador de la classe. Entraves a la classe, observaves la pissarra, no hi havia esborrador. Miraves els alumnes i preguntaves. Se sentia una remor de fons, però ningú no en sabia res, perquè els l'havien robat. Llavors el delegat havia d'anar a consergeria a buscar un nou esborrador. Al final de curs, hi havia grups que havien aconseguit més de quaranta esborradors. Tot un trofeu!

Van ser anys intensos de preparar classes, de reunions, de cursets i de cursos d'estiu. De fet, estàvem construint una assignatura nova. Recordo les reunions interminables al seminari discutint un vers de Ferrater o analitzant un sonet de Carner.

També recordo l'estona de pati (de mitja hora, com avui). Baixàvem al bar, que era una sala molt petita amb quatre taules baixes i unes cadiretes de boga infantils. S'omplia de seguida i la Dolors sempre ens tenia reservada una taula. Cada dia ens trobàvem els mateixos. Encongits al voltant d'aquella tauleta, esmorzàvem, fumàvem i arreglàvem el món, mentre un seguit d'entrepans, croissants, llibretes, apunts circulaven pel damunt dels nostres caps.

Amb els anys, l'Institut va anar modernitzant la seva imatge: pupitres nous i més funcionals, els lavabos havien desaparegut i s'havien tret les portes dels armaris de les aules. Les parets havien substituït els tons neutres per colors atrevits. El disseny també havia entrat al centre!

D'altra banda, els professors érem conscients que tiràvem endavant un centre que havia esdevingut un referent a la ciutat. Vam celebrar els vint-i-cinc anys al mateix temps que s'iniciava el projecte d'un segon institut a Igualada. Alguns professors del Pere Vives van ser els qui van posar en marxa l'extensió Boloix i Canela que estava

ubicada al passeig Verdaguer, en l'actual Escola de Música i que, anys més tard, esdevindria l'Institut Joan Mercader. També l'Institut Pere Vives va ser pioner en l'aplicació de la Reforma Educativa, la LOGSE, que marcaria la nova organització de l'ensenyament secundari, vigent avui.

III ETAPA. MARE

Amb tres filles i nous projectes al cap, l'any 1999 vaig demanar una excedència i vaig deixar les classes. Quan ho vaig fer, havien entrat els primers ordinadors al centre. Eren dos i estaven a secretaria, com dos monstres sagrats. Servien per facilitar les tasques administratives. Parlàvem de l'impacte que tindrien les noves tecnologies i s'havien organitzat ja alguns cursos per a la formació de professors (per aprendre a programar!), però tot just era el principi. Quan vaig marxar, per exemple, el control d'assistència encara es feia de manera manual. Hi havia una llibreta damunt de la taula del professor i aquest hi anotava els noms dels alumnes que faltaven. La popularització dels mòbils era una utopia.

Vaig ser fora uns quants anys, però l'Institut va continuar formant part de la meua vida. Aquesta vegada hi anava de tant en tant com a mare a parlar amb els tutors que van tenir les meues filles. No recordo com eren els meus texans a principis del nou mil·lenni, però sí que tinc molt presents els que duïen els adolescents d'aquell temps: començaven a tenir un aspecte envellit de manera artificial i eren baixos de cintura, amb uns camals amplíssims que s'arrossegaven mig pam escombrant tot allò que trobaven pel camí.

El dia de la visita amb el tutor, m'agradava retrobar-me els companys d'abans i també alguns exalumnes que ja formaven part del claustre. El temps passava, però sentia que l'Institut continuava sent casa meua.

Aquests anys que vaig ser fora són els de la introducció de les noves tecnologies, no només

en l'execució de les tasques administratives i docents, sinó també a les aules. La instal·lació d'ordinadors i projectors, el projecte fallit de l'1 x 1 (en moltes aules s'hi conserven tots els endolls que es van haver d'instal·lar per connectar els ordinadors), l'arribada de les pissarres blanques i l'adéu definitiu a les verdes, amb el seu equip inseparable de guixos, esborradors i pols blanca. L'era digital havia començat.

IV ETAPA. PROFESSORA ALTRA VEGADA

La meua darrera època a l'Institut va començar ara fa cinc anys. Hi tornava en unes circumstàncies personals delicades. No era un bon moment. Potser per això vaig ser més conscient de la bona acollida que vaig rebre per part dels companys. No l'oblidaré mai i els n'estaré sempre agraïda. Gràcies a ells, vaig sentir que continuava essent a casa i que tornava a formar part de l'ànima del meu institut.

Quan em pregunten quins canvis he notat després d'una quinzena d'anys de ser fora de l'ensenyament, el primer que dic és la irrupció del món digital. Això em va suposar entendre i utilitzar uns nous canals de comunicació, que passaven per diferents programes i aplicacions amb tot el festival de codis, contrasenyes, números secrets i sigles: MOODLE, ATRI, XTEC, SAGA, TOK APP, etc. Un bon embolic! La segona diferència respecte als anys passats, encara que sembli una paradoxa, ha estat l'augment de tràmits burocràtics que ens cal fer als professors. El món dels mòbils i les xarxes socials són temes a part encara per resoldre, encara per saber on ens portaran.

Moltes altres coses han canviat, és clar: ara no parlem de la Reforma, sinó que parlem d'ensenyament per projectes i de competències bàsiques; els alumnes, que s'han diversificat moltíssim, segurament van més apressats, com els grans, com el món en general. Tot corre més cada dia. I els texans també han seguit el seu camí evolutiu i

s'han estirat amunt gairebé fins a la cintura, s'han estret els camals i s'han escurçat fins a mig turmell. Segueixen mostrant-se vells prematurament i, per accentuar-ho, s'hi han afegit els estrips.

El temps passa i tot canvia, és cert. Jo ja estic a punt de jubilar-me i aquests són alguns dels records que conservo dels quasi cinquanta anys de relació amb l'Institut; per ser exactes, quaranta-nou. De records, cadascú té els seus, amb les seves jerarquies i després de passar-hi el ribot, a vegades traïdor, de la memòria. Si he explicat els meus és perquè m'agradaria compartir-los amb les persones que, com a alumnes o com a professors, han estat anys en aquesta casa. Perquè compartint els records compartim també l'estima que tenim al nostre Institut.⁴

4. Per escriure aquest article, he tingut en compte els textos de l'exposició *Pere Vives Vich. 50 anys de l'Institut*, Biblioteca Central d'Igualada (gener-febrer de 2019), cedits per Henar Morera, i el llibre de Jaume Ribera, *Vicissituds de l'ensenyament a Igualada del 1732 al 1969*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006. Tot el meu agraïment.

MARIA ENRICH I MURT (Igualada, 1957) és llicenciada en Filologia Catalana. Professora de llengua i literatura catalanes a l'Institut Pere Vives Vich d'Igualada. Ha estat programadora cultural i regidora de l'Ajuntament d'Igualada. Autora de literatura infantil i juvenil i membre del consell de redacció de la *Revista d'Igualada*.

